

Het beleid van de internationale beweging ATD Vierde Wereld ter bescherming van kinderen

Inleiding.

Sinds het begin van haar bestaan richt de beweging ATD Vierde Wereld zich tot personen en families van wie het zelfvertrouwen is aangetast omdat ze voortdurend uitsluiting, marginalisering en afhankelijkheid moeten ervaren. De bestaansreden van ATD zelf is dat deze bevolkingsgroepen, die door armoede gebrandmerkt zijn, weer zelfvertrouwen krijgen, voor hun waardigheid opkomen en zich bevrijden van de onderdrukking en het geweld van armoede.

Heel haar geschiedenis lang heeft ATD Vierde Wereld daarom manieren ontwikkeld om haar fundamentele uitgangspunten en haar ethiek te verdiepen en te zorgen dat deze gekoesterd worden. Daartoe biedt ze haar leden voortdurende vorming en opleiding aan. Ze ontwikkelt daarvoor activiteiten die in de loop van de tijd voortdurend worden aangepast. Haar centrale doelstelling is om de personen tot wie de beweging zich richt, niet alleen te beschermen, maar ook om hen vooruit te helpen en te bevrijden.

ATD Vierde Wereld handhaaft ook een beleid om kinderen tegen mishandeling te beschermen, met vijf aspecten:

- 1/ een gedragscode
- 2/ strikte regels ten aanzien van personen die zich bij haar activiteiten inzetten
- 3/ procedures ter bescherming van kinderen,
- 4/ vorming en opleiding om van de laatste ontwikkelingen op de hoogte te blijven
- 5/ de daadwerkelijke uitvoering van dit beleid.

Dit beleid bevat minimale beschermingsnormen die in alle landen waar ATD Vierde Wereld werkzaam is, gevolgd moeten worden. De regels gelden voor al degenen die betrokken zijn bij het beleid en de uitvoering van de activiteiten die in naam van ATD Vierde Wereld worden ondernomen. De voorschriften ter bescherming van kinderen kunnen van land tot land verschillen, en moeten dus aan de plaatselijke context worden aangepast.

Bij de acties en activiteiten die ATD Vierde Wereld onderneemt, mag geen enkele vorm van kindermishandeling getolereerd worden.

Alle kinderen hebben recht op bescherming tegen gewelddadigheden, mishandeling, letsel, misbruik en vormen van uitbuiting.

Elke volwassene draagt verantwoordelijkheid om kinderen te ondersteunen en te beschermen.

Wat verstaan we onder kindermishandeling?

Onder 'kind' verstaan we: *ieder menselijk wezen dat jonger dan 18 jaar is, behalve in gevallen dat de op het kind toepasselijke wetgeving de meerderjarigheid op een vroegere leeftijd heeft gesteld.* (Artikel 1 van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, IVRK)

Volgens de Verenigde Naties (Artikel 19 IVRK) wordt onder kindermishandeling verstaan: *"alle vormen van lichamelijk of geestelijk geweld, letsel of misbruik, lichamelijke of geestelijke verwaarlozing of nalatige behandeling, mishandeling of exploitatie, met inbegrip van seksueel misbruik, terwijl het kind onder de hoede is van de ouder(s), wettige voogd(en) of iemand anders die de zorg voor het kind heeft."*

Artikel 1;1 van de Jeugdwet geeft de volgende omschrijving : *kindermishandeling*: elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel;

Een uitvoerige definitie van de vormen van kindermishandeling is te vinden in **Bijlage 1**.

Deel 1. Gedragscode

De Gedragscode betreft in hoofdzaak personen die via ATD Vierde Wereld in contact zijn met kinderen. Het respect voor de waardigheid van personen (volwassenen, jongeren en kinderen) maakt integraal onderdeel uit van de uitgangspunten van onze actie.

Het respect voor de waardigheid geldt eveneens ten aanzien van de bescherming van kinderen in hun onderlinge relaties, hetgeen de waakzaamheid en oplettendheid van de volwassenen in hun omgeving vereist.

Deel 3 en Deel 4 van dit document behandelen de situatie van kinderen in familie- of gezinsverband, waarvoor de wetgeving specifieke voorschriften bevat.

Een kind kan zelf direct (of indirect) eveneens aanwijzingen geven dat het mishandeld wordt. In dat geval, moeten de richtlijnen van **Bijlage 2** gevolgd worden (Hoe ga je ermee om als kindermishandeling boven water komt?).

Onze waakzaamheid concentreert zich op situaties die zich voordoen in het kader van activiteiten die door ATD Vierde Wereld ondernomen worden, zowel in gebouwen of terreinen onder haar beheer als in de openbare ruimte.

Ingeval iemand de Gedragscode niet in acht neemt, zal ATD Vierde Wereld hem daarop aanspreken, disciplinaire maatregelen nemen en hem, al naar gelang de ernst van de begane feiten, van de beweging uitsluiten.

De Gedragscode moet als volgt worden toegepast:

*/ De ethische beginselen die aan alle actieprogramma's van ATD Vierde Wereld met kinderen en hun families ten grondslag liggen, moeten worden toegepast. Dit betekent dat een klimaat van wederzijds respect en van vriendschap ten opzichte van anderen bevorderd moet worden; op die manier kan een ieder op gelijke wijze participeren, zijn vaardigheden laten zien en tot ontwikkeling brengen.

*/ Activiteiten die in het kader van ATD Vierde Wereld op gang gebracht zijn, moeten ook in naam van ATD Vierde Wereld worden uitgevoerd en niet op persoonlijke titel. Iedere activiteit of houding die de betrokken mensen in een bijzonder afhankelijke situatie brengt, kan schade teweeg brengen. De beweging ATD Vierde Wereld traint haar leden om niet in die verleiding te vervallen. Degenen die de activiteiten coördineren, zullen iedereen die dit beginsel niet respecteert, niet meer toestaan om activiteiten te ondernemen met families die in een situatie van extreme armoede moeten leven.

*/ Kinderen moeten met respect tegemoet getreden worden, en dit ongeacht hun sociale of etnische oorsprong, hun huidskleur, hun sekse, taal, godsdienst, hun politieke of andere opvattingen, hun handicap, hun afkomst of ieder andere status.

*/ Degenen die betrokken zijn bij activiteiten met kinderen, moeten in hun bijzijn op geen enkele manier taal uitslaan of gedrag vertonen dat onfatsoenlijk, niet opportuun, agressief, seksueel provocerend, ontierend of vanuit cultureel oogpunt niet gelegen is: Ze moeten zich onthouden van overdreven blijken van genegenheid.

*/ Zij moeten op geen enkele manier een relatie aangaan of een seksuele activiteit plegen met kinderen, in de wetenschap dat een misverstand over de leeftijd van een kind dit gedrag nooit kan billijken of rechtvaardigen.

*/ Zij moeten er zorg voor dragen om nooit met een kind alleen te zijn. En in het geval dat iemand zich - onverhoopt - met een kind alleen in een ruimte bevindt (altijd zo kort mogelijk), moet deze de deur altijd wagenwijd open laten staan.

*/ Zij zullen kinderen nooit zonder begeleiding bij hen thuis uitnodigen, tenzij het kind zich in een situatie van direct / onmiddellijk fysiek geweld bevindt, maar in zo'n geval moet een lid van het team van ATD Vierde Wereld onmiddellijk van dit initiatief op de hoogte worden gebracht.

*/ Bij activiteiten, zoals excursies, vakanties, waar kinderen de nacht ergens anders moeten doorbrengen, mogen begeleiders nooit met kinderen alleen in hetzelfde vertrek slapen; er moet altijd een andere verantwoordelijke volwassene aanwezig zijn.

*/ Zij zullen nooit documenten (in welke vorm dan ook) raadplegen met afbeeldingen van kinderen die mishandeld worden of slachtoffer zijn van seksueel geweld, net zo min als pornografische documenten waarbij kinderen betrokken zijn.

*/ Zij zullen zich onthouden van iedere vorm van bestraffing of fysieke corrigerende handeling tegenover kinderen.

*/ Uit respect voor het privéleven van personen, zullen zij geen documenten aangaande de actie of activiteiten (of het nu teksten, opnames, foto's, video's,... zijn en of het nu is per computer, mobiele telefoon, fotoapparaat, videocamera) naar buiten brengen. Een uitzondering geldt, voor iemand die daarvoor een uitdrukkelijke officiële opdracht ontvangen heeft van de verantwoordelijke van ATD Vierde Wereld.

Gemaakte geluidsopnamen, foto's en video's worden plaatselijk in de archieven van het team bewaard of in de archieven van de internationale beweging ATD Vierde Wereld. Ze worden nooit op persoonlijke titel naar buiten gebracht (via sociale netwerken, publicaties of anderszins).

Alleen met de toestemming van de plaatselijk verantwoordelijke van het team van ATD Vierde Wereld, kunnen groepsfoto's gepubliceerd worden, of foto's waarvoor de verantwoordelijke ouders of gedragsdragers uitdrukkelijk hun schriftelijke toestemming hebben verleend.

*/ Iedere inbreuk op dit beleid of deze Gedragscode moet onmiddellijk aan de plaatselijk verantwoordelijke van ATD Vierde Wereld gesignaleerd worden, evenals ieder vermoeden van geweld dat een gesalarieerde werknemer of vrijwilliger tegen kinderen heeft begaan.

*/ Als iemand, voor of tijdens de periode van zijn betrokkenheid bij ATD Vierde Wereld, voorwerp is van een lopend (strafrechtelijk) onderzoek of van een veroordeling in verband met de mishandeling of uitbuiting van kinderen, moet de betrokkene dit onmiddellijk aan ATD Vierde Wereld melden. Geen enkele persoon naar wie een onderzoek wordt ingesteld in verband met de mishandeling of uitbuiting van kinderen of die daarvoor veroordeeld is, krijgt toestemming om aan activiteiten deel te nemen die hem in contact met kinderen brengen.

Indien een geval van kindermishandeling gesignaleerd wordt, moeten de richtlijnen van **Bijlage 2** gerespecteerd en gevolgd worden.

Alle leden van ATD Vierde Wereld en al diegenen die bij de activiteiten van ATD Vierde Wereld regelmatig met kinderen in aanraking kunnen komen (zoals gesalarieerde medewerkers, stagiairs en vrijwilligers) moeten de gedragscode zoals die in **Bijlage 3** is neergelegd, ondertekenen.

Deel 2. Controleren of medewerkers geen risico voor kinderen vormen

De beweging ATD Vierde Wereld is verantwoordelijk voor personen die zich voor haar inzetten (gesalarieerden, volontairs, andere actieve leden). Zij moet zorgvuldig nagaan of deze personen geen risico vormen voor de kinderen waarmee zij in contact kunnen komen.

Daarbij maken we onderscheid tussen (voltijdse) leden van het internationaal volontariaat, andere leden van de Beweging en vrijwilligers die zich regelmatig inzetten bij activiteiten met kinderen.

Leden van het volontariaat (met inbegrip van stagiairs) en alle anderen die zich regelmatig inzetten bij activiteiten of acties met families die in ernstige armoede leven, en hun kinderen, moeten vanaf het eerste moment dat zij zich binnen de beweging inzetten, referenties opgeven van drie personen die hen kennen en die kunnen getuigen van hun morele integriteit.

Degegen die voor de rekrutering verantwoordelijk zijn, zullen eveneens:

- hen vragen om bulletin no. 3 van hun strafblad (in Frankrijk) of hun DBS-certificaat (Verenigd Koninkrijk) of soortgelijke documenten in andere landen. In **Nederland** handelt het om **de Verklaring omtrent het Gedrag**. Ieder nationaal of regionaal team benoemt een persoon die deze documenten bestudeert en zorgt dat vastgelegd wordt dat ze inderdaad verstrekt zijn. Als uit het document blijkt dat de betrokken persoon veroordeeld is voor een feit dat op de bescherming

van kinderen betrekking heeft, krijgt deze persoon geen toestemming om aan de activiteiten van ATD Vierde Wereld deel te nemen.

- zorgvuldig nagaan of deze personen niet voorkomen op een officiële lijst, zo die bestaat, van personen die om strafrechtelijke of administratieve redenen niet met kinderen mogen werken.

Alle personen die bij activiteiten van ATD Vierde Wereld met kinderen betrokken zijn, worden op de hoogte gebracht van de inhoud van het "Beleidsdocument van ATD Vierde Wereld aangaande de bescherming van kinderen" en moeten allemaal de Gedragscode ondertekenen.

De mensen die plaatselijk, regionaal of op landelijk niveau verantwoordelijkheid dragen voor ATD Vierde Wereld, staan er voor in dat de betrokken personen de drie referenties inleveren, de eerder vermelde documenten verstrekken, de Gedragscode ondertekenen en van het beleid van ATD Vierde Wereld op de hoogte zijn.

Bovendien zullen nieuwe vrijwilligers of werknemers, in het begin nooit in hun eentje bij een actie of activiteit ingezet worden, maar altijd werken onder verantwoordelijkheid en toezicht van een ervaren lid van ATD Vierde Wereld. Deze persoon gaat zorgvuldig na of het gedrag en de houding van de nieuw aangekomen persoon wel passend zijn. En bij twijfel, richt hij zich tot de plaatselijk verantwoordelijke van ATD Vierde Wereld. (zie **Bijlage 4**)

Bijzondere waakzaamheid betreffende de uitvoering van het Beleid ter bescherming van kinderen is geboden in het kader van activiteiten zoals gezinsvakanties, gezinsdagen, festivals voor gedeelde kennis, straatbibliotheken en dergelijke.

Dit houdt onder meer in dat de deelnemende begeleiders - van te voren - door middel van vormingsbijeenkomsten - uitleg gekregen hebben over het Beschermingsbeleid, dat zij allemaal de Gedragscode (**Bijlage 3**) ondertekend hebben en dat zij de drie referenties alsmede de Verklaring omtrent het Gedrag of soortgelijk document hebben verstrekt.

Deel 3. Systematische vorming en opleiding

ATD Vierde Wereld heeft solide ethische referentiepunten met betrekking tot de bescherming van kwetsbare personen. Deze punten worden gedeeld met al degenen die betrokken zijn bij de acties en activiteiten met kinderen.

Werken in teamverband is een actiebeginsel dat overal moet worden toegepast. In het algemeen vinden activiteiten met kinderen buiten, in de open lucht, plaats zodat deze activiteiten volledig zichtbaar en voor een ieder toegankelijk zijn; op zo'n manier werken de organisatoren en begeleiders van de activiteiten onder het (toe)zicht van de ouders en de omringende gemeenschap.

Ieder lid van ATD Vierde Wereld ontvangt een vorming met betrekking tot fundamentele uitgangspunten van de Beweging en neemt regelmatig deel aan bijeenkomsten waarop de georganiseerde activiteiten gezamenlijk onder de loep genomen en geëvalueerd worden. Bij die gelegenheid is het ook mogelijk elkaar aan te spreken en om de actiepatronen, manier van doen aan te passen of te verbeteren.

Bovendien organiseert ATD Vierde Wereld voor degenen die algemene verantwoordelijkheden dragen voor de actie, regelmatig vormingsmomenten en opleidingen betreffende de bescherming van kinderen. Deze opleiding kan zowel intern als extern verzekerd worden, maar daarbij wordt er wel steeds een beroep gedaan op bekwame vormingsleiders van buiten. Het Bureau van de Internationale beweging ATD Vierde Wereld dat voor de opleidingen verantwoordelijk is, verzekert zich ervan dat alle betrokken personen die opleiding krijgen en van de laatste ontwikkelingen op de hoogte zijn.

Alle andere regelmatige deelnemers, zullen voordat zij daadwerkelijk met een activiteit beginnen, informatie krijgen over het "Beleid van de internationale beweging ATD Vierde Wereld ter bescherming van kinderen" en moeten eerst de Gedragscode ondertekenen.

Deel 4. Procedures om de bescherming van kinderen te verzekeren: Wat te doen bij twijfel of een waargenomen onachtzaamheid ten aanzien van kindermishandeling, bij een beschuldiging daarover of bij een duidelijk geval van kindermishandeling?

a. Als er twijfel bestaat, over gedragingen of vermoedens van mogelijke mishandeling

/ Moet je dit niet voor jezelf houden. Zodra je je niet op je gemak voelt, moet je erover praten.

/ Dan richt je je tot de plaatselijk verantwoordelijke van ATD Vierde Wereld, of, afhankelijk van de situatie, tot de nationaal verantwoordelijke of nationaal coördinator. Zij zijn degenen die beslissen over wat er verder te doen staat.

De plaatselijk verantwoordelijke, de regionaal of nationaal verantwoordelijke moet, naar gelang de situatie:

/ het gedrag van de persoon die ervan verdacht wordt iets te hebben toegebracht aan een kind, of geen passend gedrag vertoont, nauwlettend observeren;

/ met die persoon in gesprek gaan om hem te vertellen wat in zijn gedrag laakbaar is of welke verdenkingen op hem rusten.

De persoon moet verder buiten het bereik van kinderen blijven.

Als de bezorgdheid gegrond blijkt, mag deze persoon niet meer met kinderen in contact komen en moet de situatie bij de nationaal verantwoordelijke aangekaart worden, als dat al niet eerder is gebeurd.

b. Bij nalatigheid of onachtzaamheid ten aanzien van een kind (zie de definitie in **Bijlage 1**) kan het gaan om:

/ de samenleving die aan een kind niet het daadwerkelijk genot van zijn fundamentele rechten verzekert: huisvesting, voedsel, onderwijs en scholing, gezins- en familielevens...

Dan moet de reactie zijn om in actie te komen en een beroep te doen op de verantwoordelijke diensten en instellingen zodat deze de rechten van het kind beter respecteren.

/ een lid van ATD Vierde Wereld dat, tijdens een van de activiteiten, geen acht slaat op de veiligheid van de kinderen.

Dan moet degene die voor de actie verantwoordelijk is, zorgen dat alle vrijwilligers die aan die actie deelnemen, doordrongen zijn van de risico's die kinderen kunnen lopen en hen op hun verantwoordelijkheden wijzen. Bij laakbare nalatigheid ten aanzien van gezondheid of veiligheid, moet hij aan degene die onachtzaam is, zijn verantwoordelijkheid voor de betreffende actie ontnemen.

/ de gezins- of familieomgeving van het kind

Indien je getuige bent van een alarmerende situatie van nalatigheid ten aanzien van een kind, bij een gezin dat in ernstige armoede moet leven, is je eerste verantwoordelijkheid om te proberen een dialoog op gang te brengen met de ouders of familiekring.

Je moet niet aarzelen om je ongerustheid, onbegrip of onbehagen met hen te delen. Je moet een nog grotere bereidheid tonen om je in te zetten. Als je, na alles geprobeerd te hebben, geen dialoog tot stand kunt brengen (weigering of ontkenning door de ouders) of als er geen verandering intreedt en je blijft ongerust, ligt het voor de hand om - na er in het team over gesproken te hebben - de zaak voor te leggen aan de nationaal verantwoordelijke die de gebruikelijke procedures zal volgen (zoals de wet dat voorschrijft).

In het geval iemand sinds korte tijd aan de actie deelneemt, zal niet deze nieuw aangekomen persoon de dialoog met de familie aangaan, maar zijn vis-à-vis.

c. Als sprake is van een beschuldiging of een duidelijk geval van kindermishandeling:

/ Moeten de feiten met een nauwkeurige beschrijving van hetgeen is waargenomen, vastgelegd worden.

/ Gaat het om een kind dat de beschuldiging uit, dan moet **Bijlage 2** gevolgd worden.

/ Het rapport wordt overgedragen aan de nationaal of regionaal verantwoordelijke (het gaat dus om een interne rapportage).

/ De betrokken persoon wordt onmiddellijk de toegang tot iedere activiteit met kinderen ontzegd, zonder details te geven over de beschuldiging en vooral niet over degene die de beschuldiging heeft geuit of die er getuige van was.

In dit stadium moet je niet proberen om vast te stellen wat er naar de mening van de persoon die beschuldigd wordt, is voorgevallen.

In de keten van overdracht wordt de nationaal verantwoordelijke en de internationaal verantwoordelijke op de hoogte gebracht. Zij zijn degenen die de beschuldigde persoon ontmoeten om hem in de gelegenheid te stellen om zijn versie van de gang van zaken te geven. Rekening houdend met de werkelijkheid van het betrokken land en met de ernst van de feiten, zullen zij besluiten om de betrokken persoon ofwel een andere opdracht toe te vertrouwen, ofwel om deze persoon uit te sluiten van de activiteiten van de beweging en/of aangifte te doen bij een bevoegde opsporingsambtenaar of wel de politie.

Degenen die voor deze beslissing verantwoordelijk zijn, moeten een verslag opstellen van al de stappen die zij ondernomen hebben alsmede de motieven van hun beslissing. Ze moeten dit verslag voorleggen aan het Bestuur van de ATD Vierde Wereld organisatie die wettelijk aansprakelijk/ verantwoordelijk is in het betrokken land waar de feiten zich hebben voorgedaan.

/ Als het mogelijk is, moet de nationaal of plaatselijk verantwoordelijke de ouders of degenen die het wettelijk gezag over het betrokken kind uitoefenen (voogden, pleegouders...) op de hoogte brengen van het feit dat aangifte is gedaan en hen op de hoogte houden van de stappen die na deze aangifte worden ondernomen.

Het betrokken kind moet bijzondere aandacht krijgen om het te helpen om weer op te veren. (zie **Bijlage 2**)

Deel 5. De goede naleving van het beschermingsbeleid verzekeren

Ieder jaar brengen de nationale en lokale teams - als onderdeel van hun verantwoordelijkheid - verslag uit over de tenuitvoerlegging van de Beschermingsbeleid. En ze controleren of al degenen die aan de actie deelnemen (vrijwilligers en werknemers), de drie referenties hebben gegeven, een Verklaring omtrent het Gedrag hebben overlegd en de Gedragscode hebben getekend.

Iedere vijf jaar evalueert het Bureau van de internationale beweging ATD Vierde Wereld dat voor de opleidingen verantwoordelijk is, - in samenwerking met de afgevaardigden voor de verschillende werelddelen - de correcte uitvoering van het beschermingsbeleid en past, indien nodig, de procedures, de referentiedocumenten en de Gedragscode aan.

Bijlage 1

De verschillende vormen van misbruik van kinderen of kindermishandeling

Het begrip "inbreuk" "aantasting" "letsel" is moeilijk te definiëren omdat, afhankelijk van de context en cultuur, kindermishandeling vele vormen kan aannemen. Kinderen kunnen worden misbruikt binnen een familie, instelling, gemeenschap of gebedshuis, maar ook online via sociale media. Kindermishandeling kan teweeg gebracht worden door één of meer volwassenen of één of meer andere kinderen.

- **Fysieke mishandeling:** het toebrengen van een daadwerkelijk of potentieel fysiek letsel door een derde partij, volwassene of kind. Dit kan verschillende vormen aannemen zoals slaan, door elkaar schudden, laten vallen, omduwen, verdrinken en verbranden.
- **Seksueel misbruik:** een kind dwingen of aanzetten tot seksuele activiteiten: het kan gaan om verkrachting, maar ook om masturberen, kussen, wrijven en aanraken. Het slaat ook op het met kinderen kijken naar afbeeldingen van seksuele aard of het produceren van afbeeldingen, of om het kijken naar seksuele geaarde activiteiten.
- **Verwaarlozing:** afhankelijk van de context, aanwezige bestaansmiddelen en levensomstandigheden, heeft verwaarlozing betrekking op het duurzame onvermogen om aan de elementaire fysieke of psychische behoeften van een kind tegemoet te komen. Daardoor is de kans groot dat de gezondheid van het kind wordt geschaad of dat het kind ernstig in zijn fysieke, geestelijke, morele en mentale ontwikkeling wordt belemmerd.

Verwaarlozing kan ook het gevolg zijn van een zwakke nationale economische, sociale of politieke situatie. In die gevallen gaat het over het onvermogen van de verantwoordelijke autoriteiten om de situatie van de kinderen nauwlettend te volgen en ze te beschermen tegen gevaren van letsel alsmede over het onvermogen om kinderen te voorzien van adequate voeding, onderwijs, culturele ontwikkeling, huisvesting en leef- en werkomstandigheden.

- **Emotionele en psychische mishandeling:** Deze vormen van mishandeling tasten de geestelijke ontwikkeling van een kind aan. Hierbij valt te denken aan bewegingsbeperking, vernederende behandelingen, vernederingen, pesten (inclusief pesten via internet), bedreigingen, bangmakerijen, discriminatie, bespotten en andere niet-fysieke vormen van een vijandige of afstotelijke behandeling.

Bijlage 2

Hoe ga je ermee om als kindermishandeling of geweld ten aanzien van kinderen boven water komt?

Wanneer een kind met je komt praten over mishandeling, is het belangrijk om naar hem te luisteren en te reageren op een manier die het ondersteunt en beschermt. Het is jouw verantwoordelijkheid om voor de veiligheid van het kind in te staan.

Aanwijzingen van kindermishandeling. Kindermishandeling kan op verschillende manieren aan het licht komen, direct of indirect. In de meeste gevallen zijn de aanwijzingen indirect. Dat wil zeggen dat het kind niet zal vertellen over de details van de mishandeling, het letsel dat het ondergaan heeft, als het daartoe niet wordt uitgenodigd. Het kind kan het via een omweg doen. Het kan bijvoorbeeld zeggen: "Soms belet mijn schoonvader me om te slapen." Een aanwijzing kan ook verhuld zijn, bijvoorbeeld: "Ik heb een neef die slachtoffer is van geweld." In andere gevallen kan de mishandeling naar buiten komen via een hint of gebaren, of zelfs dank zij een ander kind: "Mijn vriend vertelde me ..." Het kind hoopt dat een ouder of verzorger als reactie op hun alarmkreet, actie onderneemt.

Steun het kind. Als een kind een mishandeling aan het daglicht brengt, vergeet dan nooit hoe moeilijk het voor het kind is om dat naar buiten te brengen. Ook voor jezelf is het niet makkelijk om te horen dat een kind misbruikt is en je eerste reactie kan er een zijn van ongeloof. Je kunt ook geschokt zijn of met afschuw vervuld. Maar het is belangrijk om het kind te ondersteunen en het te helpen om te vertellen wat het heeft meegemaakt. Laat het kind zien hoe moedig het is dat het erover wil praten.

Op het moment dat een kind zulke feiten aan het licht brengt

1. **Vermijdt om de feiten te ontkennen of tegen te spreken.** Respecteer het kind door te luisteren naar wat het te zeggen heeft en neem het serieus. Geloof wat het kind je vertelt.
2. **Biedt het kind een veilige omgeving aan waar het zich in alle vrijheid kan uiten.** Verzeker jezelf dat het een veilige en aangename plek is. Laat niet zien dat je geschokt bent of met afschuw vervuld. Dit kan verhinderen dat het kind verder gaat met vertellen. Het kind moet vertrouwen in je kunnen hebben.

Spreek langzaam en zorg dat je kalm blijft. Stel het kind gerust en vertel het dat het er goed aan gedaan heeft met jou over zijn zorgen te spreken en dat je er al het mogelijk aan zult doen om het te helpen.

3. **Luister vooral en maak geen veronderstellingen.** Luister meer dan je zelf praat en vermijd advies te geven of oplossingen aan te dragen. Leg het kind geen woorden in de mond in de veronderstelling dat jij wel weet wat het wil zeggen. Laat het kind in zijn eigen tempo spreken, jaag het niet op.

4. **Maak er geen verhoor van.** Stel niet te veel vragen, met name geen leidende vragen, dat wil zeggen, vragen waarin een mogelijk antwoord besloten ligt (voorbeelden: is je dit of dat overkomen? Was je op school? Sloeg je ooit je op je benen?). Zulke vragen kunnen het kind in verwarring brengen en dan reageert het niet meer. Vraag het kind niet om meer details, dat maakt het voor het kind moeilijker om over de mishandeling te praten.

Luister naar het kind, laat het in zijn eigen woorden vertellen wat gebeurd is. Onderbreek het verhaal niet. Stop niet midden van het relaas om een ander te waarschuwen of iets anders te doen.

Als het kind die informatie nog niet gegeven heeft, moet je je tot de volgende vier vragen beperken:

- Wat is er gebeurd?
- Wanneer is het gebeurd?
- Waar is het gebeurd?
- Wie heeft het gedaan?

5. Doe geen beloften. Zeg niet tegen het kind dat je niet zult doorvertellen wat het je verteld heeft. Het kind wordt dan bang voor wat hem zal overkomen.

Leg aan het kind uit wat je gaat doen (praten met bekwame personen), wat er daarna gaat gebeuren (je neemt opnieuw contact met het kind op) en dan zul je hem vertellen met welke andere personen hij moet spreken (jij bent degene die die deskundige mensen aan hem zal voorstellen). Op die manier heeft het kind het gevoel dat het enige controle houdt over wat er vervolgens, in het kader van de toepasselijke wetgeving, gebeurt.

6. In je verslag neem je de woorden van het kind letterlijk over. Het kan nuttig zijn om de woorden die het kind gebruikt heeft, letterlijk op te schrijven, met name als het om handelingen, activiteiten van derden gaat; zoals de instellingen van de kindbescherming.

7. Help het kind om zich uit te spreken, zonder zelf een oordeel uit te spreken. Reageer niet negatief. Zelfs als het kind vreselijke dingen vertelt die door een familielid of vriend gepleegd zijn, is het mogelijk dat het kind nog steeds van die persoon houdt en niet inziet dat het slachtoffer van een mishandeling is. Stel het kind gerust door te zeggen dat het niet foutief was en dat het niets verkeerd heeft gedaan.

Stel geen vragen die het kind de indruk kunnen geven dat het schuldig zou zijn, zoals:

- Waarom heb je het me niet eerder verteld?
- Wat deed je daar?
- Waarom heb je hem niet tegengehouden?
- Wat heb je gedaan om in die situatie terecht te komen?
- Vertel je wel de waarheid?

8. Probeer te begrijpen om welke vorm van mishandeling of verwaarlozing het gaat. Je moet weten van welke vier soorten geweld kinderen slachtoffer kunnen worden: fysiek, psychisch of seksueel geweld en verwaarlozing.

9. Meld elk vermoeden van mishandeling of verwaarlozing. Als je denkt dat een kind slachtoffer van mishandeling, geweld of verwaarlozing is, moet je onmiddellijk de nationaal coördinator op de hoogte brengen. Als je het gevoel hebt dat je dit niet bij de nationale coördinator kunt aankaarten, moet je onmiddellijk contact opnemen met de regionale coördinator of het Algemeen Secretariaat in Mery sur Oise. Degenen die de eindverantwoordelijkheid dragen, beslissen over de te nemen stappen en rapporteren aan de bevoegde autoriteiten.

Wanneer kindermishandeling bij de bevoegde autoriteiten wordt aangegeven, is het van belang om over de volgende informatie te beschikken: wat is er gebeurd, wanneer en waar het is gebeurd, wie het heeft gedaan en wat is de (zijn) relatie tot het kind? De autoriteiten zullen je om je identificatie-gegevens vragen, zoals : je naam, adres, de plaats waar je werkt en hoe je contact hebt gehad met het betreffende kind.

Bijlage 3

Akkoordverklaring met de Gedragscode ter bescherming van kinderen van ATD Vierde Wereld

Ondergetekende, verklaart het volgende: Ik ben volledig verantwoordelijk voor mijn handelen en heb het document "*Het beleid van de internationale beweging ATD Vierde Wereld ter bescherming van kinderen*" gelezen. Ik neem de verplichting op mij om, bij mijn deelname aan de activiteiten van ATD Vierde Wereld de beginselen van dit document in acht te nemen. Ik ben mij ervan bewust dat ik de nationaal verantwoordelijke op de hoogte moet stellen van om het even welke verontrustende informatie waarbij de bescherming van kinderen in het geding is, die mij bij mijn deelname aan genoemde activiteiten ter ore komt. Daarom onderschrijf ik het volgende:

- */ Ik zal dezelfde ethische beginselen die aan alle actieprogramma's van ATD Vierde Wereld met kinderen en hun families ten grondslag liggen, toepassen. Dit houdt in dat ik een klimaat van wederzijds respect en van vriendschap ten opzichte van anderen zal bevorderen; zodat een ieder op gelijkwaardige wijze kan participeren, zijn vaardigheden kan laten zien en tot ontwikkeling brengen.
- */ Ik zal in naam van ATD Vierde Wereld alleen dan activiteiten op gang brengen of uitvoeren, als ze officieel in het kader van ATD Vierde Wereld op gang gebracht zijn, en nooit op persoonlijke titel. Iedere activiteit of houding die de betrokken mensen in een bijzonder afhankelijke situatie brengt, kan schade teweeg brengen. De beweging ATD Vierde Wereld traint haar leden om niet in die verleiding te vervallen. Verantwoordelijken van ATD Vierde Wereld die de activiteiten coördineren, zullen iedereen die dit beginsel niet respecteert, geen toestemming meer geven om activiteiten te ondernemen met families die in een situatie van extreme armoede moeten leven.
- */ Ik zal kinderen met respect tegemoet treden, en dit ongeacht hun sociale of etnische oorsprong, hun huidskleur, hun sekse, taal, godsdienst, hun politieke of andere opvattingen, hun handicap, hun afkomst of ieder andere status.
- */ Ik zal in het bijzijn van kinderen op geen enkele manier taal uitslaan of gedrag vertonen dat onfatsoenlijk, niet opportuun, agressief, seksueel provocerend, ontrend of vanuit cultureel oogpunt niet gelegen is: Ik zal me onthouden van overdreven blijken van genegenheid.
- */ Ik zal op geen enkele manier een relatie aangaan of een seksuele activiteit plegen met kinderen, in de wetenschap dat een misverstand over de leeftijd van een kind mijn gedrag nooit kan billijken of rechtvaardigen.
- */ Ik zal er zorg voor dragen om nooit met een kind alleen te zijn. En in het geval dat ik me - onverhoopt - met een kind alleen in een ruimte bevind (altijd zo kort mogelijk), zal ik de deur altijd wagenwijd open laten staan.
- */ Ik zal kinderen nooit zonder begeleiding bij mij thuis uitnodigen, tenzij het kind zich in een situatie van direct / onmiddellijk fysiek geweld bevindt, en in dat in zo'n geval zal ik een lid van het team onmiddellijk van mijn initiatief op de hoogte brengen.
- */ Ik zal bij activiteiten, zoals excursies, vakanties, waar kinderen ergens anders de nacht moeten doorbrengen, nooit alleen met kinderen in hetzelfde vertrek slapen; er moet altijd een andere verantwoordelijke volwassene aanwezig zijn.
- */ Ik zal nooit documenten (in welke vorm dan ook) raadplegen met afbeeldingen van kinderen die mishandeld worden of slachtoffer zijn van seksueel geweld, net zo min als pornografische documenten waarbij kinderen betrokken zijn.
- */ Ik zal me onthouden van iedere vorm van bestraffing of fysieke corrigerende handeling tegenover kinderen.
- */ Ik zal uit respect voor het privéleven van personen, geen documenten aangaande de actie of activiteiten (of het nu teksten, opnames, foto's, video's,... zijn en of het nu is per computer, mobiele telefoon, fotoapparaat, videocamera) naar buiten brengen. Een uitzondering geldt, als ik daarvoor een uitdrukkelijke officiële opdracht ontvangen heb van de verantwoordelijke van ATD Vierde Wereld.

Gemaakte geluidsopnamen, foto's en video's worden plaatselijk in de archieven van het team bewaard of in de archieven van de internationale beweging ATD Vierde Wereld. Ze worden nooit op persoonlijke titel naar buiten gebracht (via sociale netwerken, publicaties of anderszins).

Alleen met de toestemming van de plaatselijk verantwoordelijke van het team van ATD Vierde Wereld, kunnen groepsfoto's gepubliceerd worden, of foto's waarvoor de verantwoordelijke ouders of gedragsdragers uitdrukkelijk hun schriftelijke toestemming hebben verleend.

*/ Ik zal iedere inbreuk op dit beleid of deze Gedragscode onmiddellijk aan de plaatselijk verantwoordelijke van ATD Vierde Wereld signaleren, evenals ieder vermoeden van geweld dat een gesalarieerde werknemer of vrijwilliger tegen kinderen heeft begaan.

*/ Als je, voor of tijdens de periode van je betrokkenheid bij ATD Vierde Wereld, voorwerp bent van een lopend (strafrechtelijk) onderzoek of van een veroordeling in verband met de mishandeling of uitbuiting van kinderen, moet je dit onmiddellijk aan ATD Vierde Wereld melden.

Geen enkele persoon naar wie een onderzoek wordt ingesteld in verband met de mishandeling of uitbuiting van kinderen of die daarvoor veroordeeld is, krijgt toestemming om aan activiteiten deel te nemen die hem in contact met kinderen brengen.

Indien een geval van kindermishandeling gesignaleerd wordt, moeten de richtlijnen van **Bijlage 2** gerespecteerd en gevolgd worden.

Naam van ondergetekende
Plaats

Datum